

**37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Állam- és Jogtudományi Szekció**

Budapest, 2025. március 24–26.

Rendező intézmény:
*Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar*

Állam- és Jog-
tudományi Szekció

A fintech szektor szabályozásának kihívásai

**Kézirat lezárásának dátuma:
2024/11/15**

Nyilatkozunk, hogy a dolgozat megalkotásához mesterséges intelligencia alkalmazásokat nem vettünk igénybe.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	4
2. Fintech: jellemzők, aktualitás, fejlődés	5
2.1. A fintech jellemzői	5
2.2. A fintech szabályozásának fontossága és aktualitása	6
2.3. A fintech fejlődése Magyarországon	7
3. A fintech szektor legfontosabb területei	9
3.1. Elektronikus pénz	9
3.2. Mobilfizetés	10
4. A fintech szektorral kapcsolatos kritikus szabályozási területek	11
4.1. Pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni intézkedések	11
4.2. Regisztráció, engedélyezés és a felügyelet kérdései	12
4.3. A betétvédelem kérdésköre (Magyarország és az EU vonatkozásában)	14
4.3.1. A bankunió, valamint annak betétvédelmi szempontjai	14
4.3.2. A betétvédelem jelenlegi helyzete, a probléma azonosítása	17
4.3.3. Az EDIS javaslat	19
4.3.4. Jogalkotási javaslat	21
5. A pénzügyi rendszer stabilitásának fenntartása a fintech térnyerése mellett	24
6. Fintech és a jogalkalmazás gyakorlata - bírói és jogalkalmazói döntések a fintech ügyekben	27
7. A hagyományos pénzügyi struktúra szereplői a fintech fényében	28
7.1. A fogyasztók helyzete, jogai – a felhasználók védelme	29
7.2. Fintech és pénzügyi stabilitás - fintech hatása a hagyományos pénzügyi szolgáltatókra és piacokra	30
8. Összefoglalás	33
9. Forrásjegyzék	36

1. Bevezetés

Milyen hatása van a fintechnek a jelenlegi pénzügyi rendszerre, annak klasszikus szereplőire? Mekkora és milyen irányú változásokat hoz magával a fintech? Melyek azok a területek, ahol a szabályozás hiánya vagy jellege miatt már most jogi beavatkozás szükséges? Mik azok a kihívások a magyar pénzügyi közvetítőrendszer szempontjából, amelyek gazdasági és jogi szempontból is aktuálisan vizsgálándók? Milyen kockázatokat, illetve veszélyeket hordoz magával a szektor a fogyasztók, illetve a felhasználók körében? Ezen és ezekhez hasonló illetve kapcsolódó kérdésekkel fogunk foglalkozni az elkövetkezendőkben, de mindenekelőtt szeretnénk ismertetni a dolgozatunk központi elemének, a fintechnek a definícióját.

A fintech (financial technology, azaz magyarul pénzügyi technológia) fogalma manapság azon innovatív, digitális fejlesztéseket hivatott kifejezni, melyek döntő többsége az elmúlt években, illetőleg az elmúlt évtized során látott napvilágot.¹ Ezen kifejezés egyszerre utalhat magára a digitális pénzügyi szolgáltatóra, amely a legújabb innovatív technológiákat használja a pénzügyi szolgáltatásainak teljesítése során (mint például: Revolut, Paypal), és utalhat valamilyen új szoftverre, megoldásra is (mint például: bankkártyás fizetés). Tulajdonképpen minden olyan pénzügyi területen történő újítás fintechnek nevezhető, amely a hagyományos pénzügyi megoldásoktól és folyamatoktól, keretrendszerektől eltér, emellett pedig valamilyen egyéb, elsősorban digitális technológiát² is alkalmaz. A fintech azonban nem csupán új technológiákat jelent a pénzügyi szektorban, hanem egyben paradigmaváltást is takar.

Mivel egy kifejezetten új területről beszélünk, ezért ahhoz, hogy bármilyen megállapítást vagy javaslatot tegyünk, szükségesnek látjuk dolgozatunkban bemutatni a jelenben zajló folyamatokat, valamint szabályozási kérdéseket. Ennek érdekében dolgozatunkban kitérünk a szektor legfontosabb területeire, valamint vizsgáljuk azon egyes szegmenseken belüli kérdésköröket, amelyeket véleményünk szerint a közeljövőben szabályozási szempontból kulcsfontosságúak, ezért például javaslatot tettünk egy uniós szintű betét- és befektetővédelmi rendszer létrehozására és annak releváns elemeire.

¹ Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy eggyel távolabbi szempontból vizsgálva ezen kifejezés akár a 19-20. század távlatában is értelmezhető, mégpedig a pénzügyi globalizáció felvirágozásának tükrében. Jelen dolgozat a fintech fogalom szűkebb – 21. századi - értelemben vett interpretációjából kiindulva térképezi fel és tekinti át annak területét.

² Kerényi, Á., & Molnár, J. (2017). *A fintech-jelenség hatása – Radikális változás zajlik a pénzügyi szektorban?* Hitelintézet szemle, 16(3), 32–50.

2. Fintech: jellemzők, aktualitás, fejlődés

2.1. A fintech jellemzői

A tradicionális pénzügyi szolgáltatók mellett megjelentek a piacon az innovatív, digitális platformokon működő fintech cégek³, amelyek a legújabb technológiákat (például: mesterséges intelligencia, blokklánc, felhőalapú szolgáltatások) kihasználva igyekeznek jobb ügyfélélményt nyújtani és hatékonyabbá tenni a pénzügyi szolgáltatásokat. Ezek a cégek a hatékonyságra, a kényelemre és az elérhetőségre összpontosítanak, céljuk, hogy a pénzügyi szolgáltatások demokratizálódjanak, és mindenki számára elérhetővé váljanak. Ezáltal fintech kulcsfontosságú szerepet játszik a pénzügyi „befogadás” elősegítésében, bevonva a korábban kiszorult vagy alul szolgáltató csoportokat is a pénzügyi rendszerbe, amelyre kiváló példa, hogy Magyarországon a legfeljebb általános iskolai végzettségű 15 éves kor feletti polgárok közül 2011-ben csak 46,34%-uk rendelkezett valamilyen pénzügyi intézménynél vezetett bankszámlával, míg 2021-ben ez az arány már 71,58% volt, és feltételezhetően ez az utóbbi években további növekedést produkált.⁴

Ezek mellett a terület fontos jellemzője egyrészt a költséghatékonyság, ugyanis a fintech cégek az automatizált folyamatoknak, ezáltal az alacsonyabb infrastrukturális költségeknek köszönhetően pénzügyi szolgáltatásaikat versenyképes áron tudják kínálni, a hagyományos megoldásoknál kedvezőbb költségekkel, másrészt a felhasználóközpontúság, ugyanis a legtöbb vállalat kiemelkedően nagy hangsúlyt fektet a felhasználói élményre, valamint azok véleményére, ide értendő akár konkrét fejlesztések fogantatása rövidesen egy beküldött megjegyzés után.

Megállapítható továbbá, hogy a fintech nemcsak új technológiákat, de új szemléletmódot is képvisel. A fintech cégek rugalmasabbak, gyorsabbak és korszerűbbek, mint a hagyományos bankok, és nyitottabbak az új megoldásokra. Ez a szemléletmód megreformálja a pénzügyi szektort, és hatékonyabbá, versenyképesebbé és fogyasztóbarátabbá teszi azt. Ám, nem csupán a fogyasztókat érinti, hanem a vállalkozások számára is kedvező hatást nyújt, mivel eredményesebbé teszi a pénzügyi folyamatokat, csökkenti a költségeket, és új üzleti modelleket nyit meg. A fintech hozzájárul a gazdasági növekedéshez és a fejlődéshez, és kulcsfontosságú szerepet játszik a jövő pénzügyi rendszerének alakításában. Ezen

³ például: Revolut, Lightyear, Binance

⁴ World Bank Group- Global Findex Database 2021

<https://www.worldbank.org/en/publication/globalfindex/Data#sec3>

megállapításokat a hagyományos pénzügyi szolgáltatók is értelemszerűen belátták, hiszen fokozatosan elkezdtek beépíteni saját működésükbe az új 'pénzügyi technológiai forradalom' vívmányait. Mára már evidenciának tűnik, hogy minderre szükségük van annak érdekében, hogy versenyképesek maradjanak a pénzügyi szolgáltatások piacán, mindamellettt hogy számukra költségcsökkentési szempontból is előnyös csatlakozni ehhez a folyamathoz. Álláspontunk szerint az előbb kifejtettek egyértelműen rámutatnak arra, hogy mennyire kiemelkedő jelentőségű területről is van szó.

2.2.A fintech szabályozásának fontossága és aktualitása

A fintech szektorról elmondható, hogy jelenleg is hatalmas növekedési tendenciát mutat, mind globálisan, mind itthon. Egyre több új szereplő, sokszor startup jelenik meg, ezekkel együtt formabontó digitális megoldások is, melyek tekintetében sokszor a hatályos jogszabályok nem alkalmazhatók⁵, így tehát a keletkezett joghézagot egyrészt a szabályozási rendszerbe történő beillesztés, másrészt a felhasználók és azok vagyonának tekintetében a ezek biztonsági és ellenőrzési struktúrájának kiterjesztése és alkalmazása céljából szükséges új jogszabályok meghozatala, valamint a már hatályban lévők kiegészítése töltene ki.

A pénzügyek ilyesfajta digitalizálása jelentős adatvédelmi és - biztonsági kockázatokat jelenthet, emellett felmerülhet az egyes fogyasztói rétegek kiszorulása, hiszen még manapság sem rendelkezik mindenki okoseszközzel, vagy internetkapcsolattal, ettől függetlenül a „pénzügyi inklúzióra” továbbra is pozitív hatást gyakorol. Ezen újíto folyamatot alapvetően indukálják mind keresleti, mind kínálati oldalon fellépő igények és változások, ugyanakkor ezeken túl globális tényezők is szerepet játszanak a szektor terjeszkedésében. Keresleti oldalon azonosítható a fogyasztók innovatív szolgáltatások iránti igénye, ezalatt értve a gyorsan, kényelmesen (digitálisan) igénybe vehető szolgáltatásokat. Egyre nagyobb számban aktivizálódnak azon fiatalok is, akik már hagyományos banki kapcsolatokkal egyáltalán nem rendelkeznek, okoseszközökkel, valamint interneteléréssel ugyanakkor igen, számukra hatványozottan előnyösek a fintech szolgáltatások.

Kínálati oldalon – részben természetesen a keresleti oldal hatására, részben pedig a költségek csökkentése és az agilitás iránti növekvő igény okán – a hagyományos banki szolgáltatások piaca, illetve az ilyen üzleti modellek visszaszorulóban vannak.⁶

⁵ például: a határokon átnyúló szolgáltatók ügyfélvédelme (leánybankok, telephelyek hiányában)

⁶ Magyar Nemzeti Bank. (2024). FINTECH ÉS DIGITALIZÁCIÓS JELENTÉS 2024.

Ezen túlmenően a BigTech cégek (például: Facebook, Apple, Amazon) megjelenése is előidézti a piac növekedését, hiszen ezen vállalatok jelentős technológiai kapacitással és felhasználóbázissal rendelkeznek, ez egyben a piaci versenyre is erős kihatással van. A globális tényezők tekintetében ismét a jelentős okoseszköz-állomány, valamint az internetkapcsolattal rendelkezők nagy száma említhető, hiszen így gyorsan, egyszerűen érhetőek el a szolgáltatást nyújtani kívánó felek által olyan személyek is, akik korábban semmilyen banki, vagy pénzügyi szolgáltatást nem vettek igénybe, mindezen felül pedig az így létrejött, illetve megszerzett felhasználói adat felhasználható elemzések, valamint kínálat-optimalizáció céljára.

2.3. A fintech fejlődése Magyarországon

A globalizációnak köszönhetően természetesen a fintech nemcsak a nyugati társadalmakban terjedt el, hanem Közép-Kelet Európába is eljutott. Tekintve, hogy az egyik leghíresebb (főleg devizaváltással és az ezekkel kapcsolatos tranzakcióval foglalkozó) nemzetközi fintech cég, a Revolut is Litvániában van bejelentve, illetve ott rendelkezik engedélyekkel (az online banki szolgáltatásokat végző részlege). Ezek a világszerte ismert és használt pénzügyi szolgáltatók jelen vannak Magyarországon is, ha nem is fizikailag, de applikáció és egyéb digitális szolgáltatás formájában mindenképp.

Ezt támasztja alá az is, hogy az Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) éves jelentéseiből visszatérően azt lehet kiolvasni, hogy évről-évre egyre több belföldi székhellyel rendelkező fintech vállalkozás tevékenykedik Magyarországon, a legutolsó publikált szám 212 (2022-es adat)⁷. Hazánkban hat év alatt megduplázódott az itt tevékenykedő fintech cégek száma. A legnagyobb növekedés nem meglepően a pandémia időszakában figyelhető meg, ez egyébként a nemzetközi szintén is így volt. A hazánkban működő vállalkozások döntő többsége továbbra is Business-to-Business (B2B)⁸ fókuszú, ezáltal a pénzügyi szoftverfejlesztés, rendszerintegráció, fizetési szolgáltatások, adatelemzés és üzleti intelligencia területén tevékenykednek. Emellett viszont azért bővülnek a természetes személyek felé nyújtott szolgáltatások köre is, hiszen ma már nehéz elképzelni olyan bankot, ahol legalább ne működne egy alapszolgáltatásokkal felszerelt mobilbank, de akadnak olyan

⁷ HERGÁR Eszter – SZOMBATI Anikó (szerk.): *fintech és Digitalizációs jelentés 2024.július*, Budapest, Magyar Nemzeti Bank, 2024 38-41 <https://www.mnb.hu/letoltes/fintech-e-s-digitaliza-cio-s-jelente-s-2024-hun-0719-2.pdf>

⁸ Azaz vállalkozástól vállalkozásnak nyújtott szolgáltatás

intézetek is, akiknél már digitálisan lehet számlát is nyitni (pl: Gránit Bank⁹), köszönhetően a fejlett arcfelismerő szoftvereknek, amelyek már egy önarckép készítése után is képesek azonosítani minket az igazolvány képünkkel.

A tevékenységi körök, avagy a szolgáltatások körében ugyancsak folyamatos bővülést lehet látni. Ugyanakkor a három leginkább fajsúlyos terület a pénzügyiszoftver-fejlesztés, adatelemzés és üzleti intelligencia, továbbá a fizetési szolgáltatás szektorok voltak. Emellett 2021-hez képest a legnagyobb növekedést, illetve aktivitást mutató szolgáltatási kör a blokklánc és a virtuális fizetési eszközök területe volt. Ez nem meglepő, hiszen a 2022-ben alapított fintech vállalatok harmada ezen tevékenységekkel indult. A szolgáltatási körök bővülésével kapcsolatban fontosnak tartjuk azt is megemlíteni, hogy 2018 és 2023 között közel duplájára növekedett a szektorban dolgozók száma úgy, hogy egyedül 2021-ről 2022-re 20%-kal nőtt a fintech szektor együttes munkavállalói létszáma. Tehát elmondható, hogy a fintech nem csak új lehetőségeket teremt, hanem új munkahelyeket is, ezáltal ténylegesen hozzájárul a nemzetgazdaság fejlődéséhez.

Az előbb említett fintech vállalatok szektor szintű pénzügyi sikeréről is érdemes néhány szót ejteni, hiszen az MNB jelentése alapján 2022-ben az árbevétel már 310 milliárd forint volt, amely 40%-os emelkedést jelent az előző évhez képest. A COVID-19 járvány okozta gazdasági nehézségek ellenére a hazai szektor megtriplázta árbevételét. További pozitív adatokról számolhatunk be a vállalatok nyereségével kapcsolatban is, ugyanis 2022-ben a társaságok 67%-a, azaz több, mint kétharmada pozitív adózott eredménnyel zárta az évet. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezzük, hogy az utóbbi években ugyan kismértékű, de folyamatos csökkenést tapasztaltunk, amely betudható valószínűleg a konkurencia kiszélesedésének, továbbá a szektorba vetett befektetői (illetve bizonyos értelemben fogyasztói) bizalom sem mutat stabilitást egyelőre.

Meglátásunk szerint jelen adatok kifejezetten (fintech szempontból) biztatóan hangzanak a jövő szempontjából, különös tekintettel arra, hogy mennyire friss ágazatról is beszélünk. Az előbb említett sikerek részben álláspontunk szerint annak is köszönhetőek, hogy az MNB már 2019-ben számos javaslatot fogalmazott meg a hazai fintech fejlesztésével kapcsolatban.

⁹ Megjegyzendő, hogy a fentebb említett funkció csupán 2016.01.01. után kiállított személyi igazolvánnyal és NFC chippel rendelkező mobiltelefonnal működik, ha a feltételek nem adóttak, - a fintech szempontból ugyancsak értékelendő - a VideóBank szolgáltatás is nyitva áll az ügyfelek számára <https://granitbank.hu/szelfisszamlanyitas/>

Ilyen például a szektor számára kedvező és egységes jogszabályi környezet. Ezenfelül még fontosak – a támogató jelleggel indított – az úgynevezett 'inkubátor programok', amelyen például az MNB Support Program, amelynek keretein belül dedikáltan a jegybanki funkciók ellátásához fejlesztenek innovatív, ún. CBTech/SupTech megoldásokat az innovatív cégek.¹⁰ A kereskedelmi bankok közül hasonló programja van az MBH banknak, amely MBH fintechlab néven fut, és célja ugyancsak, hogy kisebb induló vállalkozásokkal együttműködve segítsék az MBH digitális átalakulását.¹¹

3. A fintech szektor legfontosabb területei

A fintech szektornak számtalan, egyre jobban prosperáló területe azonosítható. A következőkben két, napjainkban már alapvető fontosságúnak és a világ szinte minden pontján megtalálhatónak ítélt technológiát mutatunk be. Ugyan tudjuk, hogy az olyan egyéb újítások, mint a blockchain, a peer-to-peer lending, vagy a crowdfunding is egyre jelentősebb szeletét jelenti a szektornak, az általunk tárgyalásra kerülő elektronikus pénzhez és mobilfizetéshez képest még sokkal kevésbé elterjedtek, továbbá úgy ítéljük meg, hogy ezen témakörök megfelelő feldolgozása elsősorban egy külön dolgozat kereteiben történhet meg minden kíváncsi kielégítő módon.

3.1. Elektronikus pénz

Az elektronikus pénz - mint a fintech szektor egyik legdinamikusabban fejlődő területe - alapjaiban változtatja meg a pénzügyi szolgáltatások működését és a mindennapi pénzügyi tranzakciók lebonyolítását. Az elmúlt évtizedben tapasztalt technológiai innovációk és a digitális transzformáció hatására az elektronikus pénz egyre inkább a készpénz alternatívájává válik, új lehetőségeket és kihívásokat hozva a gazdasági élet különböző szegmenseibe. Az elektronikus pénz, vagy más néven e-pénz, digitális formában létező valuta, amely lehetővé teszi az érték elektronikus eszközökön történő tárolását és átvitelét. A leggyakrabban használt típusai közé tartoznak a bankkártyák, a digitális pénztárcák és a kriptovaluták. Az elektronikus pénz használata számos előnnyel jár, beleértve a tranzakciók gyorsaságát, a költséghatékonyságot és a globális elérhetőséget.

Hivatalos fogalmát az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről szóló 2009/110/EK irányelv

¹⁰ SZOMBATI Anikó (szerk.) *fintech stratégia 2019. október*, Budapest, Magyar Nemzeti Bank
<https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-fintech-strategia-final.pdf> 4; 19

¹¹ <https://www.fintechlab.hu/>

határozza meg. Ennek értelmében elektronikus pénz minden, a kibocsátóval szembeni követelés által megtestesített, elektronikusan tárolt – ideértve a mágneses tárolást is – monetáris érték, amelyet pénzeszköz átvételével bocsátanak ki a 2007/64/EK irányelv 4. cikkének 5. pontjában meghatározott fizetési műveletek teljesítése céljából, és amelyet az elektronikuspénz-kibocsátón kívül más természetes vagy jogi személy is elfogad.

Ezen terület a 2009-es Uniós szabályozás óta szinte teljesen mindennapjaink részévé vált. Az elektronikus pénz lehetővé teszi a fintech vállalatok számára, hogy innovatív termékeket és szolgáltatásokat hozzanak létre, amelyek jelentősen egyszerűsítik a pénzügyi tranzakciókat. Az olyan digitális pénztárcák, mint a PayPal, a Revolut vagy a Square Cash, például forradalmasították az online fizetéseket, megkönnyítve a pénz küldését és fogadását világszerte.¹² A hatályos magyar jogszabályok értelmében 2021 óta minden online pénztárgépet alkalmazó vállalkozásnak biztosítania kell a készpénzmentes fizetési lehetőségét.

3.2. Mobilfizetés

Az elektronikus pénzből fakadó egyik legnagyobb nóvum a mobilfizetés, amely a hagyományos fizetési módszereket kívánja leváltani, gyorsabbá, biztonságosabbá és kényelmesebbé téve a tranzakciókat. A mobilfizetés technológiájának térnyerése alapvetően átalakítja a vásárlói szokásokat és a kereskedelmi gyakorlatokat világszerte. Több konkrét módot is magában foglal: a legtöbb esetben a felhasználók az NFC (Near Field Communication) alapú rendszereket használják, mint például az Apple Pay, vagy a Google Pay, ezzel egy gyors verifikációt követően a telefonjukkal, vagy akár okosórájukkal is fizethetnek. Az NFC technológia rövid hatótávolságú kommunikációt tesz lehetővé két eszköz között, így a fizetési tranzakciók rövid idő alatt, biztonságosan bonyolíthatók le. Egyéb mód például a QR kód útján történő fizetés, ezen procedura során a felhasználó egy QR kódot szkennel be telefonjának kamerájával, ezzel beolvassa a szükséges fizetési információkat. Többnyire és leggyakrabban ázsiai országokban, például Kínában és Indiában alkalmazzák.¹³ Bizonyos esetekben hagyományos bankok is kínálnak mobilfizetési szolgáltatást, általában ezt saját mobilalkalmazásukba építve lehet elérni, így lehetővé téve felhasználóik számára, hogy közvetlenül a bankszámlájukról fizessenek, harmadik fél szolgáltatásainak igénybevétele nélkül.

¹² Az online fizetések gyorsan, felhasználónév, vagy e-mail cím alapján történnek, általában díjmentesen, a pénzküldés mellett egyéb üzenetküldő funkciókat is magukba foglalva.

¹³ Megemlítendő, hogy a WeChat Pay és az Alipay alkalmazások is ezen technológiát alkalmazzák.

4. A fintech szektorral kapcsolatos kritikus szabályozási területek

A következő fejezetrészekben a legnyilvánvalóbb (szabályozási szempontból) vizsgálatra szoruló fintech aspektusokra térünk ki, amelyek feltehetőleg árnyalni fogják a szektorról alkotott eddigi képét az olvasónak, hiszen megvilágításra kerülnek olyan problémák, illetve kockázatok, amelyek a mindennapi életünkre is kihatással vannak. Elsősorban stabilitási szempontokat helyezünk fókuszba tehát, hogy a jelenlegi (Uniós, illetve hazai) felügyeleti, valamint betétvédelmi rendszer a fintech által generált megújult pénzügyi rendszerrel hogyan hozható össze, szükség van-e akár egy koncepcionális átgondolásra, akár már meglevő javaslatok, akár hatályos normák tekintetében.

4.1. Pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni intézkedések

A pénzmosás általános megfogalmazásban olyan folyamat, amely során az illegálisan szerzett pénzt legális forrásból származónak tüntetik fel. Ez gyakran több lépésben történik, hogy eltitkolják a pénz eredetét. A terrorizmus finanszírozása – szintén általános megfogalmazásban – ezzel szemben olyan pénzügyi támogatásokat jelent, amelyek terrorista csoportok tevékenységeit segítik. Mindkét tevékenység komoly veszélyt jelent a globális pénzügyi rendszer stabilitására és biztonságára. A fintech szektor különösen érzékeny ezekre a kockázatokra, mivel a digitális tranzakciók gyorsak, gyakran anonimak és globális jellegűek. Ahogy az már korábban is említésre került, az új pénzügyi technológiák lehetőséget adhatnak arra, hogy a bűnözők és terroristák elrejtseik tevékenységeiket a szabályozó hatóságok elől.

Jelenleg nincsen olyan hatályos jogszabály¹⁴, amely teljes egészében, önállóan lefedné a szektort. Elsősorban nemzetközi tekintetben érdemes vizsgálatokat folytatni, mivel a terület szabályozása iránti tényleges cselekvés nemzeti szinten nem mondható kifejezetten jelentősnek. Alapvetően kijelenthető, hogy a fintech szolgáltatóknak is meg kell felelniük a hagyományos területen szolgáltató vállalatokra vonatkozó jogszabályoknak, ez a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása tekintetében is igaz, így kizárólag az új, fintech szempontból jelentős intézkedéseket vizsgáljuk. Érdemes azonban említést tenni azon alapvető eljárásokról, melyek – bár nem kizárólag a fintech világhoz kapcsolódnak – jelentős szereppel

¹⁴ Véleményünk szerint a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (továbbiakban: Pmt.) is ilyen, például a blokklánc, mesterséges intelligencia, valamint további automatizált rendszerek alkalmazása, felhasználása tekintetében.

rendelkeznek.

A KYC (Know Your Customer)¹⁵ eljárás alapja az azonosítás és a hitelesítés, melyek keretében ellenőrzik az ügyfél személyazonosságát, valamint lakcímének valóságát is, ezt akár egy közüzemi számla, vagy banki kivonat bemutatásával. Ezt követi egy háttérellenőrzés, melynek során átvilágítják az ügyfél háttérét, valamint múltját, ennek során ellenőrzik bűnügyi előéletét is. Végezetül a kockázatértékelés során értékelik az ügyfél tevékenységének, foglalkozásának, pénzügyi szokásainak vetületeit, potenciális kockázatok azonosításának érdekében. Ezen eljárással összefüggésben kerül alkalmazásra a CDD (Customer Due Diligence), amely a KYC által elvégzett kezdeti ellenőrzés és profil-létrehozás után az ügyfelet folyamatosan értékeli. Ennek során külön kezeli a magas, valamint az alacsony kockázatú ügyfeleket: míg előbbiek esetében mélyebb átvilágítás, utóbbiak esetében egyszerűsített átvilágítás történik. Az intézmények – amennyiben e két bűncselekmény elkövetésével kapcsolatos veszélyt, gyanút érzékelnek – bejelentést tesznek a hatóságok részére.

Kifejezetten a fintech szektoron belül a kriptoeszközökkel kapcsolatban történt jelentős szabályozás. A kriptoeszközök piacairól, valamint az 1093/2010/EU és az 1095/2010/EU rendelet, továbbá a 2013/36/EU és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról szóló 1114/2023/EU rendelet átfogó és egységes keretrendszer biztosít a kriptoeszközök kezelésére és szabályozására. A pénzmosás és terrorizmus finanszírozása ellen több intézkedést is tesz. A – már alapvetőnek tekinthető – bejelentési, ügyfélazonosítási és háttérellenőrzési kötelezettségen, valamint a nemzetközi együttműködésre történő ösztönzésen túl előírja, hogy az eszközalapú tokenek kibocsátóinak vezető testületében nem lehet olyan személy, akit ilyen bűncselekmények miatt korábban jogerősen elítéltek.

4.2. Regisztráció, engedélyezés és a felügyelet kérdései

A fintech cégek magyarországi működését a pénzügyi szektorra vonatkozó jogszabályi környezet szigorúan szabályozza, amelynek alapját a Hpt. képezi.¹⁶ A Hpt. részletesen meghatározza a pénzügyi intézmények és pénzügyi vállalkozások tevékenységi körét, engedélyezési eljárását, működési feltételeit és felügyeletét. A fintech cégeknek – tevékenységük jellegétől függően – pénzügyi intézményként vagy pénzügyi vállalkozásként

¹⁵ Prof. Venkatesh U. Rajput. (2013). Research on Know Your Customer (KYC).

¹⁶ 2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról (a továbbiakban: Hpt.)

kell regisztráltatniuk magukat az MNB-nél. A pénzügyi intézményként történő regisztráció tipikusan a banki tevékenységet végző vállalkozásokra terjed ki, míg a pénzügyi vállalkozásként történő regisztráció a fizetési szolgáltatásokat, befektetési szolgáltatásokat vagy egyéb pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó fintech cégekre vonatkozik.

A regisztrációhoz a Hpt.-ben meghatározott dokumentumokat kell benyújtani az MNB-hez, beleértve az üzleti tervet, a szervezeti és működési szabályzatot, a vezetők szakmai önéletrajzát és a pénzügyi kimutatásokat. A cégnek meg kell felelnie a törvényben előírt prudenciális követelményeknek, amelyek a tőkemegfelelésre, a likviditásra, a kockázatkezelésre és a vállalatirányításra vonatkoznak. Az MNB a prudenciális felügyelet mellett piacfelügyeleti tevékenységet is végez, amelynek keretében ellenőrzi a fintech cégek működését, betartják-e a jogszabályokat és a fogyasztóvédelmi előírásokat. Az MNB jogosult szankciókat alkalmazni a jogszabályok megsértése esetén, amelyek pénzbírságot, tevékenységi korlátozást vagy akár a regisztráció visszavonását is jelenthetik. A fintech cégeknek a Pmt. rendelkezéseit is be kell tartaniuk. A Pmt. előírja az ügyfél-átvilágítási kötelezettséget, a gyanús tranzakciók bejelentését és a belső kontrollrendszer kialakítását.

Ugyanakkor kiemelendő, hogy mindez a belföldi új fintech cégekre vonatkoznak, de mint köztudott, ezen cégek döntő többsége (Magyarország szempontjából) külföldi vállalatok, ezért úgy gondoljuk, hogy szükséges erre a témakörre is kitérni. Elsőként az Európai Unió területén székhellyel rendelkező vállalatok kapcsán.

Az Európai Unióban letelepedett fintech cég jogosult fióktelep létesítésére vagy határon átnyúló szolgáltatásnyújtásra Magyarországon anélkül, hogy külön engedélyt kellene szereznie a magyar hatóságoktól. Példaként tekinthetjük a Meta-t (korábban közismert nevén: Facebook), amely eredetileg az Egyesült Államokban rendelkezik székhellyel, azonban leányvállalat útján (Meta Platforms Ireland Limited) Írországból is alapított egy székhelyet, így képes szolgáltatásnyújtásra ¹⁷ is az EU-n belül is. Azonban az így tevékenykedő cégeknek tevékenységüket be kell jelenteni az MNB-nek, valamint meg kell felelniük a magyar jogszabályoknak, különösen a Hpt.-nek és a Pmt.-nek. Az MNB felügyeli a cég magyarországi tevékenységét, és együttműködik a cég székhelye szerinti ország felügyeleti hatóságával.

A harmadik országbeli, más szóval külföldi vállalatok fióktelep létesítésével kezdhetik meg

¹⁷ Szolgáltatás alatt itt a fintech-hez kapcsolódóan például a 'Meta Pay' használatát kell érteni, amellyel a Meta vállalatcsoporthoz tartozó alkalmazásokban (Messenger, Facebook, Instagram) valamint a programban részt vevő online boltokban lehet biztonságosan fizetni. <https://www.facebook.com/business/tools/meta-pay>

tevékenységüket Magyarországon, ha rendelkeznek a székhelyük szerinti állam hatáskörrel rendelkező felügyeleti hatóságának az engedélyével.

A tematikát tekintve ezen fejezetrészhez tartozónak tekinthető a betétbiztosítási, valamint befektetővédelmi aspektusok vizsgálata is, azonban a terület – véleményünk szerint – a hiányzó szabályozás következtében fennálló kifejezetten jelentős veszély okán értékelt kiemelkedő jelentősége miatt a következőkben, önálló fejezetrészként tárgyaljuk.

4.3. A betétvédelem kérdésköre (Magyarország és az EU vonatkozásában)

Jelen részben az Európai Unió pénzügyi rendszerét alapvetően meghatározó és kiemelkedő jelentőségű betétvédelmi szabályozást mutatjuk be a fintech szektor szempontjából, különös tekintettel az úgynevezett bankunióra.

4.3.1. A bankunió, valamint annak betétvédelmi szempontjai

A bankunió egy három pillérre épülő egységes szabályok alapján működő, uniós szintű bankfelügyeleti és bankszanálási (és jelenleg még csak javaslati szinten, befejezetlenül álló szupranacionális) betétbiztosítási rendszer, amelynek célja a bankrendszer stabil és biztonságos működése, illetve a csődbe ment bankok közpénzek felhasználása nélküli szanálása. A bankunió a Gazdasági és Monetáris Unió, valamint a belső piac fontos kiegészítő eleme. Az uniós szintű szabályozás révén összehangolja a banki felügyeletet és válságkezelést, ezáltal biztosítva, hogy az euróövezeti bankokra vonatkozó egységes szabálykönyvet következetesen alkalmazzák. Tagja minden euróövezeti ország, továbbá a részvétel mellett döntő uniós tagállamok. Minden ország, amelyik bevezeti az eurót, a jövőben automatikusan tagja lesz a bankuniónak.¹⁸

Még mielőtt hozzálátnánk a bankunió szegmenseinek részletesebb vizsgálatába, szükségesnek tartjuk, hogy egy rövid történeti kitekintést tegyünk azzal kapcsolatban, hogy egyáltalán mi vezetett ahhoz, hogy igény mutatkozzon az uniós jogalkotás számára is arra vonatkozóan, hogy a bankunió létrehozása mellett döntsön. A 2008-as pénzügyi válság rámutatott az euróövezet bankrendszerének megosztottságából fakadó súlyos kockázatokra. Egy ország pénzügyi problémái könnyen áttérjedhetnek másokra, amit az európai adósságválság is egyértelművé tett. Görögország, Spanyolország és Olaszország bankjai különösen súlyos helyzetbe kerültek, miközben a betétesek aggódtak megtakarításaik

¹⁸ Magnus, M. (2024). A bankunió. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/88/bankunionen>

biztonsága miatt. A nemzeti szintű betétbiztosítási rendszerek nem tudtak megfelelő védelmet nyújtani, mivel hatékonyságuk az adott ország pénzügyi stabilitásától függött. Az Európai Unió ezért felismerte, hogy elengedhetetlen egy egységes, erőteljes mechanizmus létrehozása, amely képes megelőzni a jövőbeni válságok tovább gyűrűzését és a pénzügyi rendszer összeomlását.¹⁹

Az első már meglévő pillér az az egységes felügyeleti mechanizmus (SSM, vagyis Single Supervisory Mechanism), amely az intézményi oldalról közelíti meg a felmerült problémát, vagyis az eddig nemzeti hatóságok által ellátott felügyeleti tevékenységet, a bankunióba résztvevő tagállamok területén található rendszerszinten jelentős euróövezeti bankok esetében az Európai Központi Bank végzi. Az, hogy melyik hitelintézet számít jelentősnek, azt az *Európai Központi Banknak a hitelintézetek prudenciális felügyeletére vonatkozó politikákkal kapcsolatos külön feladatokkal történő megbízásáról szóló 1024/2013/EU* Tanácsi rendeletből állapítható meg, amely 2013 november 3. óta alkalmazandó. A jelentőséget az előbbi rendelet 6.cikk (4) bekezdésében foglaltak szerint kell megítélni, első körben a bank eszközállománya vizsgálendő, amelynek meg kell haladnia a 30 milliárd eurót. Ezenfelül elemezni szükséges az Unió vagy a mechanizmusban részt vevő bármely tagállam gazdasága szempontjából való jelentőséget, itt a számosított szabály az, hogy az intézmény teljes eszközállományának a székhely szerinti, illetve a mechanizmusban részt vevő tagállam GDP-jéhez viszonyított aránya meghaladja a 20 %-ot, kivéve, ha a teljes eszközállománya nem éri el az 5 milliárd EUR-t. Harmadrészt analizálni kell a hitelintézet határon átnyúló tevékenységeinek jellegét, valamint gazdasági súlyát. Egyéb kritériumok teljesülése esetén is jelentősnek fog számítani az adott bank, mint például ha az adott tagállam három legjelentősebb bankja közé tartozik, vagy egyéb releváns körülmények miatt indokolt, hogy szorosabb felügyelet alá kerüljön.

Az Európai Központi Bank 2024. szeptember elsején kiadott második negyedéves jelentése alapján 110 jelentős intézetet²⁰ felügyel, amelyek euróövezet teljes banki eszközértékének majdnem 85%-át jelentik.²¹ Lényeges megemlíteni, hogy a gyakorlatban a nemzeti felügyeleti

¹⁹ Nordic Financial Unions. (2024). The unfinished chapter: Why the European Deposit Insurance Scheme remains elusive after nine years - Nordic Financial Unions. <https://nordicfinancialunions.org/blog/the-unfinished-chapter-why-the-european-deposit-insurance-scheme-remains-elusive-after-nine-years/>

²⁰ Ebből a legtöbb Németországban (24 darab), Olaszországban (12 darab), Franciaországban (11 darab) és Spanyolországban (10 darab) található.

²¹ European Central Bank. (2024). Supervisory Banking Statistics for significant institutions. https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.supervisorybankingstatistics_second_quarter_2024_202409~ccd5ded94e.en.pdf

hatóságok hatásköre sem tűnik el teljesen, tehát kvázi egy 'integrált strukturális' rendszer valósult meg, hiszen az egyes hitelintézetek jelentőségétől függően dől el, hogy melyik szerv jogosult a felügyeletre és milyen mértékben. Az előbb említett szabályok alapján meghatározandó rendszerszinten jelentős hitelintézetek esetében úgynevezett 'közös felügyeleti csapatok' (angolul: Joint Supervisory Teams) végzik a felügyeletet, ezt tekinthetjük az Európai Központi Bank közvetlen felügyeleti rendszerének annak ellenére, hogy egyébként ennek a csoportnak tagjai a helyi felügyeleti hatóság által delegált személyek is. A következő főbb felügyeleti jogkörökkel rendelkeznek: engedélyezés, engedély visszavonása, felügyeleti beavatkozások és stressztesztek.²² A helyi felügyelet a kevésbé jelentős hitelintézetek esetében továbbra is ellátják a teljes körű felügyeletet, ám a 6. cikk (5) bekezdésének a; pontja²³ szerint az Európai Központi Bank rendeleteket, iránymutatásokat és általános utasításokat ad ki az illetékes nemzeti hatóságok részére, amelyek alapján azok ellátják a 4. cikknek az (1) bekezdésének a) és b) pontján kívüli részeiben meghatározott feladatokat és meghozzák a felügyeleti határozatokat. Ezt tekinthetjük a közvetett felügyeletnek, hiszen habár a konkrét intézkedéseket, illetve aktusokat jelen helyzetben továbbra is a nemzeti felügyeleti hatóság bocsátja ki és fogatosítja, ám ha a szupranacionális érdekeket képviselő uniós központi bank szükségesnek látja e döntéseket érdemben és jogszerűen képes befolyásolni, hiszen a koordinálási kötelezettsége és a felelőssége ebben a „közvetett” rendszerben is fennáll. Az előbb említett felügyeleti tevékenységen kívül tagállami hatáskörben marad még a fogyasztóvédelemhez, a pénzmosáshoz, a pénzforgalmi szolgáltatásokhoz és a harmadik országbeli bankok fiókjaihoz kapcsolódó egyéb felügyeleti feladatok ellátása. Említést kívánunk tenni még az Európai Bankhatóságról, amely ugyan nem végez közvetlen felügyeleti teendőket, de fontos szerepe van, hiszen különböző standardok kidolgozása révén igyekszik hozzájárulni az egységes szabálykönyv létrehozásához, biztosítja, hogy a különböző tagállamokban működő nemzeti felügyeleti hatóságok egységes gyakorlatot alkalmazzanak a bankok felügyelete során, valamint stresszteszteket végez, amivel képes felmérni az unió pénzügyi rendszerének sebezhetőségét illetve gyenge pontjait.

A másik már létező pillér az az egységes szanálási mechanizmus (SRM, vagyis Single Resolution Mechanism). Ezen uniós szabályozási rendszer azt kívánja biztosítani, hogy

²² Szombati, A. (2015). Bankunió – mit látunk a partvonalról? <https://www.mnb.hu/letoltes/szombati-aniko-bankunio-mit-latunk-a-partvonalrol.pdf>

²³ A TANÁCS 1024/2013/EU RENDELETE (2013. október 15.) az Európai Központi Banknak a hitelintézetek prudenciális felügyeletére vonatkozó politikákkal kapcsolatos külön feladatokkal történő megbízásáról

amennyiben a Bankunió hatáskörébe tartozó hitelintézet közül bármelyik súlyos pénzügyi nehézségekbe ütközik, és az Európai Központi Bank az előbb tárgyalt felügyeleti jogköreit tekintve az összes lehetséges megelőző, vagy enyhítő beavatkozási eszközt kimerítette, de a helyzet továbbra sem javul, akkor felvetődik, hogy az adott bank vagy bankcsoport szanálása válik szükségessé. „A szanálás (a nemzetközi szakirodalomban: resolution) olyan csődeljáráshoz hasonló eljárás, mely a felszámolás alternatívájaként a bajba jutott bank vagy egyéb pénzügyi intézmény szerkezetátalakítására irányul a pénzügyi stabilitási kockázatok és társadalmi terhek mérséklése érdekében. Célja nem az illető intézmény megmentése, hanem legfontosabb (kritikus) funkcióinak továbbvitele, például a betétek átruházása által.”²⁴ Lényeges, hogy az említett szanálás lehetőleg minél kevésbé terhelje a tagállamok nemzetgazdaságát, nem mellékesen pedig az adófizető polgárokat. A központi szerv az Egységes Szanálási Testület, amely szanálási terveket dolgoz ki, valamint ha beáll egy bankcsőd, akkor javaslatot tesz arról, hogy a szanálást hogyan vigyék véghez. A szanálást egy erre kifejezetten létrehozott alaptól végzik, amelyet 2016 és 2023 között töltött fel 2777 euróövezeti hitelintézet 77.6 milliárd euróra.²⁵ A hozzájárulás mértéke a Szanálási rendelet 70.cikkének (2) bekezdésében²⁶ van pontosan meghatározva. Az Alap a Testület tulajdonában áll akik folyamatosan kontrollálják és felügyelik az Alap jogszerű (a rendeletben megállapított szabályok szerinti) felhasználását, valamint azt, hogy -ahogy az a célszint vonatkozásában meghatározásra került – a pénzügyi eszközeinek értéke a jövőben is elérje az összes részt vevő tagállam területén engedélyezett összes hitelintézet biztosított betéti összegének legalább 1 %-át.²⁷

4.3.2. A betétvédelem jelenlegi helyzete, a probléma azonosítása

Mivel a fintech vállalatok pénzügyi szolgáltatások mellett betét- és befektetési szolgáltatásokat is végeznek, ezért érdemes közelebbről megvizsgálni a betétbiztosítási rendszert. Magyarországon az Országos Betétbiztosítási Alap (továbbiakban: OBA), és a Befektető-védelmi Alap (továbbiakban: BEVA) az, amely az előbbieken említetteteket

²⁴ Szombati, A. (2015). Bankunió – mit látunk a partvonalról? <https://www.mnb.hu/letoltes/szombati-aniko-bankunio-mit-latunk-a-partvonalrol.pdf>

²⁵ 2023 július 6-i adat

²⁶ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 806/2014/EU RENDELETE (2014. július 15.) a hitelintézeteknek és bizonyos befektetési vállalkozásoknak az Egységes Szanálási Mechanizmus keretében történő szanálására vonatkozó egységes szabályok és egységes eljárás kialakításáról, valamint az Egységes Szanálási Alap létrehozásáról és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról

²⁷ Szanálási Rendelet 69.cikke

biztosítja. Mindkét alap 100 000 euróig, tehát a dolgozat írásának időpontja szerinti árfolyam szerint körülbelül 40 millió forintig nyújt kártalanítást.²⁸ A betétvédelmi szabályozás a betétbiztosítási rendszerekről szóló 2014/49/EU irányelven, azaz a Deposit Guarantee Schemes Directiven (a továbbiakban: DGSD) alapul, míg a befektetővédelmi szabályozás a befektetőkártalanítási rendszerekről szóló 1997/9/EU irányelv, azaz Investor Compensation Scheme Directive (a továbbiakban: ICSD) célkitűzéseit valósítja meg.²⁹ Az Európai Unió tagállamaiban így a betét- és befektetővédelmi konstrukciók alapvetően egységesek. A biztosítási összeg tekintetében a betétekre vonatkozóan DGSD által meghatározott 100 000 eurós maximális kártalanítási mérték alkalmazandó minden tagállamban, míg a befektetések esetében az ICSD egy minimális értéket határoz meg, mely jelenleg 20 000 euró. Az egyértelmű, hogy a Magyarországon székhellyel rendelkező hitelintézetek, illetve befektetési szolgáltatók kötelesek csatlakozni az OBA-hoz, illetve a BEVA-hoz, de mi a helyzet a harmadik országbeli (vagy akár az EU-s) szolgáltatókkal? A jelen kérdést egy közelmúltbeli példán keresztül kívánjuk bemutatni.

A már említett Revolut vállalat 2024 februárjában aktív, forint alapú betétgyűjtésbe kezdett, ami jogilag teljesen helyén való, hiszen rendelkezik a litván hatóságok által kiadott hitelintézeti engedéllyel, ezáltal – a már fentebb említett módon – határon átnyúló elektronikus pénzforgalmi szolgáltatást végezhet. A probléma abból adódik, hogy mivel nincsen magyarországi leánybankja, ezáltal nem köteles csatlakozni az OBA-hoz. A helyzet azért aggályos, mert így (a dolgozat írásának időpontjában) körülbelül másfél millió magyar ügyfél a vállalat esetleges fizetőképzetlensége esetén a litván betétbiztosítási rendszerhez fordulhatna kielégítés gyanánt, továbbá a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos jogviták esetén is ugyanezen helyzet állna fenn. Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a Revolut a dolgozat írásának időpontjában körülbelül 45 millió ügyféllel rendelkezik világszerte, ebből 18 millió ügyféllel Európában (a litván jogi személyt tekintve) és jelenleg csak a tervei között szerepel, hogy például Franciaországban fizikailag elérhető bankfiókot telepítsen. Feltételezhető, hogy a litván betétbiztosítási rendszer nem lenne képes 18 millió ügyfél kártalanítására. A litván betétbiztosítási alap 2023-ban 102 milliárd forintnak megfelelő likviditással rendelkezett, míg a Revolut UAB (a Revolut litván székhelyű jogi személye) szintén 2023-ban 4161 milliárd forintnyi betétet kezelt³⁰. Ezek alapján jól látható, hogy több, mint negyvenszeresét teszik ki a betétek a betétbiztosítás likviditásának. A Revolut esetleges

²⁸ A BEVA által fizetett kártalanítás mértéke 1 millió forintig 100%, efelett 1 millió forint és az 1 millió forint feletti rész 90%-a.

²⁹ A Hpt., valamint a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (továbbiakban: Tpt.) útján.

³⁰ lásd: <https://thebanks.eu/banks/18978#financials>

bedőlése esetén, még a 100 000 eurós limitet figyelembe véve is lehetetlen lenne a 18 millió érintett ügyfél megfelelő kártalanítása, tehát a pénzügyi kitettség és kockázat jelenleg óriási. Az előbb kifejtettekről az MNB is adott ki a magyar ügyfelek számára, amelyben figyelmeztet az ezzel kapcsolatos veszélyekre. Megoldásként azt javasolják, hogy a Revolut lehetőleg kezdjen el önálló magyarországi leánybankként működni, hiszen ezzel csatlakozna a magyar betétvédelmi rendszerhez, amely hozzájárulna a hazai ügyfelek általi bizalom növeléséhez.^{31,32}

4.3.3. Az EDIS javaslat

A bankunió első két pilléréhez - melyek az előbbieken tárgyalásra kerültek - utolsó elemként az Európai Unió egy harmadik pillért is csatolni kívánt egy 2015-ös, a 806/2014/EU rendeletnek az európai betétbiztosítási rendszer létrehozása érdekében történő módosításáról szóló javaslat alapján. Ezen pillér jelentené az európai betétbiztosítási rendszer (European Deposit Insurance – EDIS) megvalósítását. A javaslat értelmében egy fokozatosan bevezetésre kerülő, több lépésből magába foglaló, a meglévő, nemzeti betétbiztosítási rendszerekre épülő - ezekből álló - betétbiztosítási rendszer kíván az Unió bevezetni az euroövezeti tagállamok számára, kötelező jelleggel.

A javaslat a rendszer bevezetését három lépésben kívánja megvalósítani. Az első lépés a viszontbiztosítási szakasz (ezt eredetileg 2020-ig tervezve), melyben a nemzeti betétbiztosítási alapok még elkülönülve működnek és az európai betétbiztosítási rendszer csak abban az esetben lép működésbe, amennyiben az adott nemzeti alap forrásai kifogynak. Ezen túl az európai rendszer nem is teljes állományával áll rendelkezésre, a nemzeti rendszer likviditási hiányának maximum 20%-áig nyújt finanszírozást. Így tehát példaként, amennyiben egy tagállamban fizetéseképtelenné váló bank betétesei felé a maximális kártalanítási összeget is figyelembe véve a kifizetendő összeg 100 millió forint, a nemzeti betétbiztosítási alap tőkéje pedig 50 millió forint, miután ezen összeg kifizetésre került a betétesek részére, a fennmaradó 50 millió forintnak csupán 20%-át, tehát 10 millió forintot finanszíroz az európai betétbiztosítási rendszer, a további 40 millió forintnyi kártalanítási

³¹ MNB. (2024). Revolut ügy: másfél millió magyar ügyfél megérdemelne egy hazai bankot. <https://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlomenyek/2024-evi-sajtokozlomenyek/revolut-ugy-masfel-millio-magyar-ugyfel-megerdemelne-egy-hazai-bankot>

³² Fintechzone. (2024). A Revolut betétgyűjtése miatt figyelmeztet az MNB. <https://fintechzone.hu/a-revolut-betetgyujtese-miatt-figyelmeztet-az-mnb/>

összeget más, meg nem határozott forrásokból szükséges fedezni. A második lépésben a rendszer az együttbiztosítási szakaszba lép. Ezen szakaszban a nemzeti betétbiztosítási rendszerek már saját likviditási hiányuk bekövetkezte előtt igénybe vehetik az európai betétbiztosítási rendszer finanszírozását, attól a ponttól, hogy a betétesek felé kártalanítás fizetése válik szükségessé. Az európai rendszer 20%-os részesedési maximuma inntól ugyanennyivel több lépésben emelkedik, egészen 80%-ig. A harmadik lépésben a teljes biztosítás szakasza következik (eredetileg 2024-re tervezve), melynek alapvető működése megegyezik az együttbiztosítási szakaszéval, azonban itt a részesedési maximum már 100%, illetve a bankok már csupán kizárólag az EDIS közös alapjába teljesítenek befizetéseket.

A javaslatot a benyújtás után számos kritika övezte. A Német Szövetségi Bank (Deutsche Bundesbank) álláspontja³³ szerint az EDIS-ről szóló tervek nem feltétlenül a legalkalmasabbak az uniós polgárok betéteinek hatékony védelmére. A megfelelő, uniós szintű betétbiztosítási rendszer tekintetében három előfeltételt azonosít: az első, hogy a bankok működési környezete stabil legyen, ennek érdekében minden tagállam szükséges maradéktalanul átültetnie nemzeti jogrendjébe a különböző, ezzel kapcsolatos irányelveket, illetve kifejezetten fontos a nemzeti betétbiztosítási rendszerek harmonizációja is (ez utóbbi a DGSD hatályba lépésével tulajdonképpen, döntő részben meg is valósult). A második előfeltétel a bankok tagállamok felé vett kitettségének, a függési viszonyoknak a csökkentése, ugyanis minél nagyobb egy bank állampapír-állománya, annál inkább függ az adott tagállam gazdasági helyzetétől, így pedig a Bundesbank szerint közvetetten az EDIS a tagállamok államadósságainak közös kockázatviselőjévé válna. A harmadik előfeltétel a tagállamok gazdaságpolitikájának, valamint kifejezetten a csődszabályozásoknak a megfelelő harmonizálása. A javasolt rendszerre több alternatívát is említenek, hatékonyabbnak vélik esetlegesen egy kizárólag viszontbiztosításon alapuló működés megvalósítását, illetve azt is, hogy európai betétbiztosítási rendszer nélkül, a különböző nemzeti betétbiztosítási rendszerek nyújtsanak finanszírozást egymásnak, kiegészítő jelleggel.

Véleményünk szerint a német álláspont helytálló, valós szempontokat vet fel, azon belül is hangsúlyozzuk a bankok működési környezetének stabilitásának, az irányelvek teljeskörű

³³ Magyar Nemzeti Bank. (2016). Német álláspont az Európai Bizottság EDIS-javaslatára kapcsán. <https://www.mnb.hu/letoltes/nemet-allaspon-t-az-europai-bizottsag-edis-javaslat-ara-kapcsan.pdf>

átültetésének szükségességét, ezek egyfajta “nulladik” lépések ahhoz, hogy egy átfogó hatályú, rendezett és hosszútávon fenntartható európai betétbiztosítási rendszer alakulhasson ki. A javaslat lépései tekintetében - szintén a német felvetéssel egyetértve, azt tovább gondolva – úgy gondoljuk, hogy a viszontbiztosítási rendszer lehet a legjobb megoldás, mindez viszont 100 %-os maximális finanszírozási korlát mellett. Az együtbiztosításra és a teljes biztosításra vonatkozó terveket nem tartjuk előnyösnek, a betétbiztosítási rendszerek működtetését továbbra is nemzeti szinten tartjuk szükségesnek alapvetően megvalósítani, hiszen a bankcsődök döntő többségében - ahogy azt Daniel Gros is írja³⁴ - korántsem tagállamokon átívelő okból, uniós szinten jönnek létre, következnek be, hanem egy adott ország gazdaságával állnak összefüggésben, így a “gócpont” is egy konkrét ország tekintetében azonosítható, ezért hiba lenne mindezt egy kizárólag uniós szintű betétbiztosítási rendszerrel kezelni.

4.3.4. Jogalkotási javaslat

Álláspontunk szerint ez a helyzet minél előbbi megoldást sürget, ennek okán - dolgozatunk egyik fő javaslataként - szükségesnek látjuk egy, az Európai Unió tagállamaira nézve az eurózónát tekintve abszolút kötelező, azon kívül meghatározott feltételek teljesülése esetén kötelező betétvédelmi rendszer, alap létrehozását, a tagállami alapokhoz képest szubszidiárius jelleggel. A rendszer fő célja a betétesek védelme, pénzügyi stabilitás biztosítása az Európai Unió egész területén, valamint az európai pénzügyi piacok iránti bizalom erősítése lenne. Feladatai közé tartozna kártalanítás biztosítása banki fizetéseképtelenség esetén, kockázatsökkentő intézkedések kidolgozása a pénzügyi válság megelőzésére, valamint a rendszerszintű kockázatelemzés, mindez a magánszemélyek és vállalkozások bankbetéteinek a meghatározott összeghatárig történő védelme érdekében. A rendszerszintű kockázatelemzés kiemelt jelentőséggel bírna a rendszer működésében, hiszen célja, hogy folyamatosan és átfogóan figyelemmel kísérje az érintett szolgáltatók működését, a piac dinamikáit, valamint a felmerülő gazdasági veszélyeket és kockázati tényezőket. Ennek érdekében egy dedikált kockázatelemző osztály állna az alapok rendelkezésére, amely kimondottan azért lenne felelős, hogy részletes és alapos jelentéseket készítsen, elemzésekkel támasztva alá ezek biztonságát fenyegető lehetséges veszélyeket. Ez az osztály mélyreható kutatómunkát végezne, felhasználva a legújabb piaci adatokat és gazdasági előrejelzéseket

³⁴ Gros, D. (2015). Completing the Banking Union: Deposit insurance. *European Economics: Macroeconomics & Monetary Economics eJournal*. https://cdn.ceps.eu/wp-content/uploads/2015/12/PB335%20DG%20Completing%20BU_0.pdf

annak érdekében, hogy rávilágítson és megelőzze a problémákat, még mielőtt azok a különböző szektorok szintjén válsághoz vezetnének, továbbá hatékony javaslatokat dolgozna ki a rendszer és az európai intézmények számára. A rendszer működésének egyik legfontosabb pillére az európai szintű együttműködés, amely során szoros és folyamatos kapcsolatot ápolna a pénzügyi stabilitás és a piaci szolgáltatók fizetőképességének fenntartásáért felelős uniós intézményekkel, mint például az Európai Központi Bankkal (EKB) és az Európai Bankhatósággal (EBA). Ez az együttműködés elengedhetetlen lenne a hatékony információcseréhez és a szabályozási szinergiák kialakításához, hiszen a cél az, hogy az európai pénzügyi rendszer valamennyi szereplője közösen lépjen fel a kockázatok minimalizálása érdekében, és együttesen dolgozzon a stabilitás hosszú távú biztosításán. A kooperáció révén a rendszer lehetőséget kapna arra, hogy a más intézmények által készített makrogazdasági elemzésekhez és előrejelzésekhez is hozzáférjen.

Szervezeti felépítése javaslatunk szerint egy központi irányítási szervből, nemzeti kirendeltségekből, valamint ellenőrző testületből állna.

A központi irányítási szerv, azaz európai központi alapkezelő testület az Európai Unió tagállamai által delegált képviselőkől állna, elnevezéséből is adódóan végrehajtási, operatív vezetési, kezelési feladatokat látna el. A nemzeti kirendeltségek véleményünk szerint megtestesülhetnének a tagállamok helyi betét- és befektetővédelmi alapjainak irányító testületének személyében, ezzel is – a pénzügyi kártalanítás finanszírozási aspektusait leszámítva - több területen is összekapcsolva a nemzeti és az uniós szinten létező alapokat.

A nemzeti kirendeltségek kapcsolatban állnának és együttműködnének a központi irányítási szervvel.

Az ellenőrző testület egy független felügyelő szervként működne, amely folyamatosan monitorozná az adott alap, így a központi irányítási szerv tevékenységeit és jelentéseket készítené a nyilvánosság és az uniós intézmények számára.

Az alap kezdeti tőkéjét uniós költségvetésből, illetve tagállami közös hozzájárulásból finanszíroznák. Ezt egészítenék ki a nemzeti betétbiztosítási rendszerek által végzett rendszeres, éves szintű befizetések, így tehát egy adott pénzügyi intézmény kizárólag a nemzeti alapba kellene, hogy hozzájárulást teljesítsen továbbra is. Az érintett pénzügyi intézmények által teljesített rendszeres hozzájárulások alapvetően éves befizetésekként, melyek arányosan viszonyulnak az adott intézmény által kezelt betétek mértékével. Az európai betétbiztosítási rendszer alapvetően a bankunión belül, az eurózóna tekintetében működne, ezzel is stabil alapokra helyezve és integrálva a már erős gyökerekkel rendelkező

egyéb intézmények (pl.: Európai Központi Bank) ökoszisztémájába. Az eurózónától és a bankuniótól történő teljes mértékben független működés rendkívül kockázatos, valamint nehezen is értelmezhető és működtethető megvalósítás lenne, így e tekintetben egyértelműnek tartjuk az integráció szükségességét. Természetesen az összes, ezáltal érintett tagállam nemzeti betétbiztosítási alapjának kötelezővé válna a csatlakozás és a rendszeres befizetés teljesítése az uniós betétbiztosítási rendszerbe.

Mindezek ellenére azonban egy ponton mégis kötelezővé tennénk konkrét, explicit szabályozással a bankunión, az eurózónán kívül tagállamokból is olyan pénzügyi intézmények (tehát nem nemzeti betétbiztosítási rendszerek) individuális alapon történő csatlakozását az európai betétbiztosítási rendszerhez, amelyek – elsősorban a fintech szektor elmúlt években indult vállalkozásai az érintettek – jellemzően, abszolútértéken tekintve kis népességű, gazdasági teljesítményű, költségvetésű tagállamokban telepednek le és nemzetközi, tagállamokon átívelő pénzügyi szolgáltatásokat nyújtanak úgy, hogy fiókteleppel egyéb országokban nem rendelkeznek. Kifejezetten fontos természetesen meghatározni, hogy melyek azok a pénzügyi intézmények, amelyek megfelelnek ezen általános jellegű leírásnak és így kötelesek is lennének csatlakozni a tagállami betétvédelmi alapokon kívül az uniós szintű betétbiztosítási rendszerhez. Egy kéttagú, konjunktív kritériumrendszer alkalmas a legjobban azon distinkció realizálására, amely során pontosan elhatárolásra kerülnek az esetünkben érintett pénzügyi intézmények azon intézményektől, amelyek esetében nem szükséges az átfogó védelem biztosítása, elegendő számukra a jelenleg is működő, tagállami szintű rendszer. Az előfeltétel, hogy az adott betéteket fogadó, kezelő vállalkozás székhelye valamelyik Európai Unió tagállamban legyen. Amennyiben ez megvalósul, kezdődhet a konkrét, részletes vizsgálat. A kritériumrendszer első tagja az ügyfelek illetőségére épít. Ennek során vizsgálható akár ügyfél az állampolgársága, eszerint relevánsnak tekintve azon személyeket, akik az érintett szolgáltató székhely-országtól eltérő tagállam állampolgárai, vagy az ügyfél bejelentett, bejegyzett lakóhelye/székhelye, eszerint relevánsnak tekintve azon személyeket, akik az érintett szolgáltató székhely-országától eltérő tagállamban rendelkeznek lakóhellyel/székhellyel. Annak érdekében, hogy ne vegyük számításba esetlegesen azon személyeket, akik ugyan más ország állampolgárai, de mégis az érintett szolgáltató székhely-országában rendelkeznek bejelentett lakóhellyel/székhellyel véleményünk szerint az előbbieken említésre került két szempont együttes, kombinatív módon történő alkalmazása szükséges. Ezáltal tehát az első kritérium tekintetében az minősül releváns ügyfélnek, aki az érintett szolgáltató székhely-országától eltérő tagállam

állampolgára és eltérő tagállamban rendelkezik bejelentett lakóhellyel (továbbiakban: külföldi ügyfél).

A kritérium ezen első tagjának való teljesüléséhez az szükséges, hogy az érintett szolgáltató ügyfélkörében a külföldi ügyfelek aránya elérje a 40 százalékot. Így tehát ezen kritérium azt vizsgálja, hogy mekkora mértékben rendelkezik hazai ügyfelekkel a szolgáltató (a Revolut esetében például litván ügyfelekkel), amennyiben pedig a külföldi ügyfelek jelentős arányban vannak jelen, indokoltá válik az uniós alapokhoz való csatlakozás szükségessége is. A kritériumrendszer második tagja az érintett szolgáltató székhely-országának betétvédelmi alapjának fizetőképességére épül. A vizsgálat során egy számbeli értéket kell figyelembe venni, mely az érintett szolgáltató összes ügyfelének számának, valamint a tagállami betétvédelmi alap személyenkénti maximális kártalanítási összegének (a már hivatkozott uniós irányelv okán ez az összeg 100 000 euró) szorzata. Ezen értéket kell összevetni a tagállam betétvédelmi alapjának tőkeállományára, azaz a maximális fizetőképességére. Amennyiben az érték meghaladja a tőkeállományát, szükségesnek ítéltető az uniós alaphoz való csatlakozás, hiszen ez azt jelenti, hogy fizetéseképtelenség esetén az adott tagállam nem lenne képes minden ügyfelet megfelelő mértékben kártalanítani. Így áll tehát össze a kritériumrendszer, amennyiben az adott szolgáltató mindkettő kritériumnak megfelel, köteles csatlakozni az uniós betétbiztosítási alaphoz. A kártalanítási szabályok tekintetében nyugodtan hagyatkozhatunk a már tárgyalásra került DGSD irányelvre az ezen jogszabály által megállapított összegek és eljárásmodok megfelelőek lennének az uniós betétvédelmi rendszerbe való implementáláshoz is (kifejezetten kiemelve itt a kifizetések egyszerűsített, gyors ügymenet alapján történő lefolyását, melyek például a betétek esetében automatikusan, digitális rendszer által kerülnek kezdeményezésre, a fizetéseképtelenség megállapítását követő legfeljebb 7 napon belül).

5. A pénzügyi rendszer stabilitásának fenntartása a fintech térnyerése mellett

Az eddigiek során sok szó esett arról, hogy miért is innovatív, rugalmas, gyors, új, egyszerűval előnyös a fintech jelenség a hagyományos pénzügyi 'technológiákhoz' képest. Ám napjainkban a digitalizációval, újításokkal párhuzamosan rendre felmerül a stabilitás kérdése is. Nincs ez másképp akkor sem, ha a pénzügyi szektorról van szó. Véleményünk szerint ahhoz, hogy egy ilyesfajta változás tényleg pozitív irányú, fejlődő hatást váltson ki, nagyon fontos, hogy egy bizonyos szintű stabilitást – vagy ha általánosabb kifejezéssel szeretnénk élni – biztonságot kell biztosítanunk.

A pénzügyi rendszer korábbi válságai fényt derítettek arra, hogy a hitelezési szabályozást a

fejlett piacgazdaságban egyáltalán nem lehet félvállról venni. Ezzel szemben viszont a fintech-nek egyáltalán nem titkolt célja, hogy akár magasabb összegű hitelügyleteket személyes jelenlét nélkül, akár azonnal meg lehessen kötni. Ehhez mindenképpen olyan szabályozás szükséges, ami garantálja azt, hogy jelenlegi (véleményünk szerint megfelelően szigorú) prudenciális és egyéb feltételek úgy érvényesülnek, hogy emellett az előbb említett rugalmasság, – hogy nem kell hosszú időt várni egy hitelkérelem elbírálására, továbbá nem szükséges a rendelkezésre álló adatokat személyesen előterjeszteni – is érvényre jut. Tehát általánosságban megállapítható, hogy habár a túlságosan gyenge szabályozás veszélyt jelent a stabilitásra, de a túl rugalmatlan vagyis kötött szabályozás egy ilyen fejlődő technológiai ágban ugyancsak hátrányos helyzetet idézhet elő. Ebbe a körbe tartozik a papírmentes ügyintézés köre is, amelyről inkább a közigazgatással kapcsolatban hallhatunk többet, de valójában, mint látható minden területre kiterjed. A papírmentes ügyintézés megvalósulásához azonban jelenleg több dologra van szükség, mint például a teljes bizonyító erejű magánokirat jogi fogalmának újragondolása, továbbá a felhőalapú adattárolás kiépítése és egy központi elektronikus szerződéskötési felület létrehozása.

Napjaink ugyancsak jelentős kérdései közé tartozik, hogy a készpénzzel való fizetésnek mi lesz a sorsa a jövőben. A fintech szektor egyértelműen a készpénzmentes társadalom megvalósulásával tud párhuzamosan fejlődni. Ez úgy valósítható meg, ha például bizonyos összeg feletti pénzmozgásokat kötelezően elektronikus útra terelnek, vagy - ahogy az már elindult például az OTP Simple nevű alkalmazásával - a postai csekkek befizetését is át kell állítani elektronikus felületre, emellett az NFC technológia útján történő mobilfizetést is érdemes kötelezővé tenni fokozatosan.³⁵ A hazai közéletet jelenleg éppen a készpénzmentes társadalom víziójával ellentétes hangulat határozza meg. A jogalkotási törekvések - Szlovákiához és Ausztriához hasonlóan - pont, hogy a készpénzzel való fizetéshez való jogot kívánják alaptörvényi szinten deklarálni, védelemben részesíteni, ezáltal alapjoggá tenni. Mindezt a Magyarország Alaptörvényének módosításáról szóló T/8176-os számú iromány tartalmazza, a dolgozat írásának időpontjában a javaslat „tárgysorozatban” állapotban van.

Álláspontunk szerint nem ez a megfelelő jogalkotási irány a jövőre nézve. Ahogy azt az előbbiekben példákkal is szemléltettük, a fintech fejlődéséhez a készpénzmentességnek kell

³⁵ Digitális Jólét Nonprofit Kft. : Magyarország fintech Stratégiája, A hazai pénzügyi szektor digitalizációja 2019–2022. 16; 36; 43; 46.
<https://digitalisjoletprogram.hu/files/67/01/67018780db39d25c02d4b736abe8d1a1.pdf>

teret adni, minél inkább visszaszorítva a készpénzzel történő fizetést. Anélkül, hogy alkotmányjogi töltetű érvelésbe kezdenénk leszögezzük, hogy a készpénzes fizetésnek - a javaslatban sorolt előnyeinek túl - véleményünk szerint napjainkban már több hátránya van, ezen hátrányok pedig azonosíthatók a készpénzmentes fizetés előnyeivel. Egy készpénzmentes társadalomban jóval gyorsabban történének a fizikai boltokban történő vásárlások, hiszen míg a mobiltelefonunkkal a fizetés időtartama körülbelül 2 másodperc, addig a készpénzzel történő fizetés ennek többszöröse - erre kiváló példaként szolgálnak a könnyűzenei fesztiválok, a legtöbb esetben kizárólag NFC technológia útján lehetséges fizetni a fesztivál területén belül, azok számára, akik nem rendelkeznek bankkártyával, biztosítanak térítés ellenében NFC chippel ellátott kártyát, melyre a helyszínen készpénzes fizetéssel is feltölthető bármekkora összeg. Előny továbbá, hogy a kereskedelembe elkövetett költségvetést érintő, fel nem derített bűncselekmények száma drasztikusan csökkenne, hiszen az elektronikus pénzmozgás teljes mértékben követhető, ellenőrizhető, az online pénztárgépek pedig jelenleg is élő kapcsolatban állnak az adóhatóság szervereivel, így minden tranzakció pontosan lekövethető. A társadalmi rétegenként eltérő digitális fejlettség okán azt nem állítjuk, hogy készpénzmentes élet bármelyik pillanatban megvalósítható lenne, ehhez több lépésben, hosszabb időtartamon átívelően, akár egy-két generációval később látunk reális esélyt. Tapasztalható azonban előrelépés a pénzügyi digitalizáció irányába is: 2024 szeptemberében az MNB elindította az Azonnali fizetési rendszeren belül a qvik fizetési rendszert, mellyel egy komplex ökoszisztéma jött létre. A qvik használata minden fogyasztó számára ingyenes (a kereskedő nem számíthat fel ezen fizetési mód választása esetén plusz költséget), a kereskedők számára is lényegesen olcsóbb megoldás más elektronikus fizetési módokhoz képest, költségei minimálisnak mondhatók. Négyféle fizetési módot tartalmaz a rendszer: a qvik-QR egy akár fizikailag, akár digitálisan megjelenített QR kód beolvasása útján indít azonnali fizetési megbízást, a qvik-NFC érintés útján, míg a qvik-link mélyhivatkozás (mobilapplikáción belüli linkre történő kattintással) alkalmazásával teszi lehetővé a fizetést. A negyedik mód a qvik-kérelem, mely során az egyik fél fizetési kérelmet küldhet a másik félnek, aki ennek jóváhagyásával azonnal fizetési megbízást kezdeményez.

Jelen dolgozatban a fintechhel kapcsolatban nagyrészt az állami/makroökonómiai kérdéseket feszegettük idáig. Ám a fintech legalább ekkora hatást gyakorol az egyénre, mint állampolgár. Azt eddig már láthattuk, hogy bizonyos szolgáltatások hogyan teszik könnyebbé, gyorsabbá, hatékonyabbá az életünk pénzügyi részét. Véleményünk szerint a felhasználó (avagy fogyasztó) oldaláról talán a legfontosabb, hogy megértse ezen

forradalmian új szolgáltatások működését és el tudja helyezni a saját, illetve a világ pénzügyi rendszerében. Ezt hívjuk pénzügyi tudatosságnak, ami elengedhetetlen szubjektív tényező a pénzügyi stabilitás eléréséhez. A legalapvetőbb ehhez kapcsolódó fintech szolgáltatás a kiadás figyelő, amely lassan minden bank mobilapplikációjában alapfunkció lesz, de létezik erre a célra számtalan más applikáció is. Azért fontos, mert mind a felmérések, mind a tapasztalatok azt mutatják, hogy az emberek döntő többsége nem tanúsít annak figyelmet, hogy az adott hónapban milyen kiadásai és bevételei vannak, ami kihat valójában minden pénzügyi döntésére. A fintech az előbb említett funkciókkal, illetve más pénzügyi tudatosságot támogató tartalmakkal ebben a kérdésben úgy gondoljuk, hogy nagyon pozitív irányú változást tud elérni nemcsak a lakossági felhasználók körében, hanem akár a vállalkozások szintjén is. Ami a képzési rendszert illeti, Magyarországon jelenleg a Budapesti Corvinus Egyetem biztosít fintechmenedzsment szakirányú továbbképzést, ahol az MNB erre szakosodott munkatársai is adnak órákat. A jövőben mindenképp szükség lenne arra, hogy az állam, a piaci szereplők és az oktatási intézmények közös együttműködésén alapulva induljanak új oktatási és képzési programok a felsőoktatásban, a piaci igényeknek megfelelően, de emellett a fintech térnyerésével párhuzamosan el kell kezdeni ezen folyamatok fokozatos kiterjesztését a köznevelésre is.

6. Fintech és a jogalkalmazás gyakorlata - bírói és jogalkalmazói döntések a fintech ügyekben

Az előbbieken tárgyal elméleti, részben gyakorlati aspektusokra követően fontosnak tartjuk, hogy megvizsgáljuk az aktuális jogalkalmazói gyakorlatot.

2015-ben az Európai Unió Bírósága (ECJ) egy fontos döntést hozott a Bitcoin és más virtuális valuták adózási megítélésével kapcsolatban, amely jelentős hatással volt az európai pénzügyi és jogi környezetre. Az ügy (C-264/14, Hedqvist ügy)³⁶ középpontjában a hagyományos devizák Bitcoin virtuális devizára való át- és visszaváltását képező ügyletek hozzáadottértékadó terheltségének kérdésköre állt, és az ítélet kulcsfontosságú volt a kriptovaluták szabályozásának tisztázásában. Az ügyet egy svéd állampolgár indította, aki Bitcoin váltással kívánt foglalkozni. Hedqvist azt szeretne volna tudni, hogy az ilyen tranzakciókat terheli-e hozzáadottértékadó. A svéd adóhatóság kezdetben állást foglalt amellett, hogy az ilyen tranzakciók mentesek ezen típusú adó alól, azonban az ügy végül az Európai Unió Bírósága

³⁶ C-264/14. sz. ügy a Högsta förvaltningsdomstolen (Svédország) által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem [ECLI:EU:C:2015:718]

elé került. Az ECJ 2015. október 22-i ítéletében kimondta, hogy a Bitcoin és más virtuális valuták váltása mentes a hozzáadottérték-adó alól. A bíróság az irányadó uniós HÉA irányelvre hivatkozva úgy határozott, hogy a Bitcoin váltása pénzügyi szolgáltatásnak minősül. Az ítélet szerint a Bitcoin, mint fizetőeszköz, nem különbözik jelentősen a hagyományos valutáktól, amikor a váltási műveletekről van szó. Egy másik ügy, Az Amerikai Értékpapír- és Tőzsd felügyelet (SEC) és a Ripple Labs Inc. közötti jogvita³⁷ (az elmúlt évek egyik legjelentősebb és leginkább figyelemmel kísért esete a kriptovaluta iparban. Az ügy középpontjában az a kérdés áll, hogy a Ripple által kibocsátott XRP kriptovaluta token értékpapírnak minősül-e, és ha igen, akkor annak kibocsátása és értékesítése megszegte-e az amerikai értékpapír-törvényeket. A SEC 2020 decemberében perelte be a Ripple Labs Inc.-t és két vezetőjét, azzal vádolva őket, hogy több mint 1,3 milliárd dollár értékben értékesítettek nem regisztrált értékpapírokat az XRP token formájában. A SEC állítása szerint az XRP egy „befektetési szerződés”, és mint ilyen, regisztrálni kellett volna a megfelelő hatóságoknál, mielőtt azt nyilvános értékesítésre bocsátották. A Ripple Labs védekezése szerint az XRP nem értékpapír, hanem egy digitális valuta, amelyet a fizetések és pénzáttalások megkönnyítésére használnak. A Ripple továbbá azt állítja, hogy a SEC nem adott egyértelmű iránymutatást a kriptovaluták értékpapírként való kezeléséről, illetve az XRP hosszú évekig szabadon forgalmazható volt a piacon, anélkül, hogy a SEC bármilyen módon beavatkozott volna. Az eljárás jelenleg is folyamatban van, végleges döntés még nem született, az ügy központi kérdésének eldöntéséhez az úgynevezett Howey-teszt elvégzése szükséges, mely szerint akkor minősül a kriptovaluta értékpapírnak, amennyiben egy befektetési szerződés jön létre, egy közös vállalkozásba történik a befektetés, melynek célja a profitszerzés, amit harmadik fél erőfeszítései útján lehetséges elérni. A bíróságnak tehát ezt kell megállapítani.

7. A hagyományos pénzügyi struktúra szereplői a fintech fényében

Fontosnak tartjuk a fintechnek a hagyományos fogyasztó-vállalkozó kapcsolat feleire gyakorolt hatását, az ebből következő és ezzel kapcsolatos esetleges szabályozási kihívásokat is vizsgálat tárgyává tenni, ennek segítségével ugyanis könnyebben megérthetjük a hagyományos és a fintech világ közötti distinkció legfontosabb elemeit és megfelelő képet kaphatunk arról, milyen irányba is változtatja meg ez a szektor a már mindenki által megszokott pozíciókat, folyamatokat.

³⁷ United States District Court, S.D. New York. (2022). Sec. & Exch. Comm’n v. Ripple Labs., 20 Civ. 10832 (AT).

7.1. A fogyasztók helyzete, jogai – a felhasználók védelme

A fintech szektor gyorsan fejlődő világa nemcsak jelentős lehetőségeket, hanem komoly kihívásokat is hordoz magában, különösen a kiberbiztonság, a felhasználói védelem és a fogyasztói jogok terén. Az általános adatvédelmi rendelet (GDPR - 679/2016/EU rendelet) szigorú szabályokat fektetett le az adatok kezelésére és a magánszféra védelmére, ám ezek a rendelkezések nem minden esetben képesek maradéktalanul választ adni a pénzügyi technológiai szektor speciális igényeire és az ebből fakadó új típusú veszélyekre. A fintech ágazatban alkalmazott big data technológiák jelentős kiberbiztonsági kockázatokat rejtenek magukban, mivel ezek az adatelemzési eljárások nagymennyiségű és érzékeny személyes információt használnak fel, amelyet gyakran mesterséges intelligencia és gépi tanulás révén dolgoznak fel. Amennyiben a kiberbiztonságot nem kezelik elsődleges prioritásként, az adatok védtelenné válhatnak az olyan kiberfenyegetésekkel szemben, mint például az adatlopás, zsarolóprogramok, vagy a személyazonosság-lopás. A digitális térben minden egyes adatvédelmi rést, minden nem megfelelően védett adathalmazt a könnyen kihasználhatnak, így a felhasználók védelme kritikus jelentőséggel bír a fintech szolgáltatások terjeszkedésével párhuzamosan.

A felhasználók védelme szorosan összefonódik a kiberbiztonság kérdésével, hiszen a digitális szolgáltatások terjedésével az ügyfelek egyre nagyobb mértékben támaszkodnak online pénzügyi tranzakciókra, digitális pénztárcákra és mobilbank alkalmazásokra. A felhasználók gyakran nincsenek teljesen tisztában azzal, milyen kockázatok leselkednek rájuk, illetve hogyan védhetik meg saját adataikat. Ezért elengedhetetlen, hogy a fintech szolgáltatók ne csupán a technológiai biztonságot erősítsék meg, hanem megfelelő tájékoztatást és oktatást is nyújtsanak a felhasználók számára. Az átlátható adatkezelési eljárások, a közérthető adatvédelmi szabályzatok, valamint a biztonsági funkciók részletes ismertetése mind hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a fogyasztók jobban megértsék, miként védhetik meg magukat az online térben.

A fogyasztói jogok védelme szintén kiemelt jelentőséggel bír a fintech szektorban, mivel a digitális pénzügyi szolgáltatások gyakran átlépik a hagyományos banki szabályozási kereteket, ami új kihívásokat jelent a szabályozó hatóságok számára. Az ügyfeleknek joguk van ahhoz, hogy tisztában legyenek azzal, kik és hogyan kezelik az adataikat, milyen adatokat osztanak meg harmadik felekkel, milyen intézkedéseket tesznek az adatkezelők és -

feldolgozók az adatbiztonság megtartása érdekében. Az ügyfelek számára elérhető, egyszerűsített panaszkezelési eljárások, valamint a visszaélésekből fakadó károk gyors és hatékony kompenzálása alapvető elemei kell, hogy legyenek a fintech szolgáltatások nyújtásának. Emellett a felhasználóknak a digitális világ adottságainak, eszközkészletének megfelelő lehetőséget kell biztosítani a hagyományos (például email útján történő kapcsolatfelvétel) pénzügyi rendszerekkel által alkalmazott módszerekkel szemben innovatív megoldások útján arra, hogy ellenőrizzék és korlátozhassák a róluk gyűjtött adatok felhasználását, különösen, ha ezek az adatok mesterséges intelligencia-alapú döntéshozatal tárgyát képezik. Szakértők korábban jelezték, hogy a GDPR rendeletből hiányzik a „big data” fogalmának meghatározása, ez pedig joghézagot idéz elő. Erre reagálva több európai felügyeleti hatóságnál is vizsgálni kezdték, hogy szükséges-e fintech-specifikus kiegészítések eszközölése. Azonban egy 2018-as jelentésükben³⁸ végül arra a következtetésre jutottak, hogy a jelenlegi jogszabályi keretek – ugyan nem fintech-specifikusak – egyelőre megfelelő védelmet biztosítanak, és nem lenne indokolt egyelőre új szabályok bevezetése.

Mindazonáltal a gyors technológiai fejlődés fényében folyamatos felülvizsgálatra van szükség annak érdekében, hogy a szabályozás lépést tartson a fintech szektor újításaival, és hatékonyan biztosítsa mind a kiberbiztonságot, mind a felhasználói jogok védelmét. A fintech szektor jövőbeni stabilitása és fenntarthatósága érdekében a jogalkotónak meg kell fontolnia, hogy miként tudja harmonizálni az új technológiák által támasztott igényeket a felhasználók védelmére vonatkozó alapvető követelményekkel és a már létező jogszabályokkal.

7.2. Fintech és pénzügyi stabilitás - fintech hatása a hagyományos pénzügyi szolgáltatókra és piacokra

A fintech szektor szereplői új, innovatív megoldásokat kínálnak, amelyek a hagyományos banki szolgáltatások széles skáláját fedik le, mint például a fizetési rendszerek, hitelezés, befektetések és biztosítás. Ezek az új technológiák növelik a szolgáltatások hatékonyságát, csökkentik a költségeket és javítják az ügyfélélményt. A hagyományos bankoknak alkalmazkodniuk kell ezekhez a változásokhoz, hogy versenyképesek maradjanak. A digitális transzformáció kulcsfontosságú és elkerülhetetlen a hagyományos bankok számára. Az új digitális platformok bevezetése és az ügyféladatokat hatékonyabb felhasználása lehetővé teszi a bankok számára, hogy jobban megértsék és kielégítsék az ügyfelek igényeit. Emellett a

³⁸ European Securities and Markets Authority. (2018). Joint Committee Final Report on Big Data. https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/jc-2018-04_joint_committee_final_report_on_big_data.pdf

fintech megoldások (például éjjel-nappal elérhető chatbotok, önkiszolgáló fiókok) integrálása a banki rendszerekbe javítja a szolgáltatások minőségét és rugalmasságát. A szektor hatására a hagyományos bankok üzleti modelljei is átalakulnak. A digitális szolgáltatások iránti növekvő kereslet és az új piaci szereplők megjelenése arra készíti a bankokat, hogy új bevételi forrásokat keressenek és diverzifikálják szolgáltatásaikat. Az együttműködés a különböző fintech vállalatokkal lehetőséget biztosít a bankok számára, hogy innovatív megoldásokat kínáljanak ügyfeleiknek.

A hagyományos bankok átalakulása három aspektusban is vizsgálható. A csatornák tekintetében egyrészt előkerülnek a digitális csatornák, mint a netbank, illetve a mobilbank, továbbá amennyiben adott banknál ezek már használatban vannak, további fejlesztésre kerülnek. A szolgáltatások tekintetében várhatóan egyre inkább csökkenni fog a fizikai ügyintézők száma, hiszen a bankok ügyfeleinek egyre kevesebb ügytípus esetében kell elmenni valamely fizikai bankfiókba, a netbank és a mobilbank szolgáltatásainak köszönhetően könnyedén intézhetővé válnak az ügyek otthonról is várakozás nélkül, mindössze pár kattintással. Előtérbe kerülnek a magasabb hozzáadott értékkel rendelkező szolgáltatások is, mint például a tanácsadás, vagy a portfóliómenedzsment, hiszen a korábbinál sokkal specifikusabb, pontosabb szolgáltatást tudnak nyújtani a bankok a digitális technológiáknak, valamint a már említésre került big datának köszönhetően, ideértve az adatok elemzésén alapuló, személyre szabott ajánlatokat, valamint a kiegészítő szolgáltatások, mint például biztosítások közvetítését is. A harmadik aspektus, azaz a partneri kapcsolatok esetében várhatóan egyre növekedni fog az innovatív együttműködések száma, ezzel pedig az innovatív ökoszisztémák jelentősége is.³⁹

Elmondható tehát, hogy hozzáállástól függően, az újonnan piacra lép vállalatok vetélytársaként képezhetnek veszélyt is a hagyományos bankokra nézve, ugyanakkor lehetnek potenciálisan azok partnerei is. Azon szolgáltatók lesznek a jövőben a legdominánsabbak a piacon, akik a legnagyobb ügyfélbázissal rendelkeznek, hiszen ezek adatai segítségével célzott, személyre szabott ajánlatokat tudnak kínálni. A fizikai kontaktot megkívánó ügyletek száma a jövőben várhatóan egyre inkább redukálódni fog, ez a tendencia már most is tapasztalható, az ügyfelek egyre több típusú műveletet tudnak a hagyományosnál sokkal gyorsabban, csupán pár kattintással végrehajtani, mint korábban, továbbá ezek a lehetőségek már a nap huszonnégy órájában rendelkezésre állnak.

³⁹ Horváth, D. (2020). A fintech-jelenség hagyományos kereskedelmi bankokra gyakorolt hatásának vizsgálata. Vezetéstudomány / Budapest Management Review, 50(9), 16–29.

8. Összefoglalás

Dolgozatunkban vizsgáltuk a fintech szektort, valamint annak különböző aspektusait, különös tekintettel a kapcsolódó szabályozásra, illetve a szabályozás jövőbeli irányaira. Kijelenthető, hogy még jelenleg is egy rendkívül új, folyamatosan fejlődő, innovációkat hozó területről van szó, melynek részletekbe menő, átfogó jogi szabályozása még nem történt meg. Az Európai Unió az utóbbi időben egyre több, ilyen irányú jogszabály megalkotásába kezdett, elsősorban a kriptovaluták területén, ennek oka pedig ezen terület világszintű, a fintech szektoron belül is robbanásszerű népszerűségnek örvendő mivolta, mely magával hozta a különböző bűncselekmények leplezésének lehetőségét is, kifejezetten említendő ebben a körben a pénzmosás.

A fintech forradalmasítja a pénzügyi szektort, amely kihatással van bizonyos szinten a társadalom (legfőképp pénzügyi) berendezkedésére, illetve az ezekhez kapcsolódó gazdasági folyamatokra. A megfelelő jogi szabályozás és a pénzügyi tudatosság előmozdítása kulcsfontosságú a fintech előnyeinek kihasználásához és a pénzügyi rendszer hosszú távú stabilitásának biztosításához. Világszinten a szabályozások hiányában jelenleg a bíróságok töltik be azon szerepet, hogy az innovatív megoldásokat valamilyen módon beleillesszék, összemérjék a hagyományos pénzügyi területek szabályozásaival.

Az újítások hatására a hagyományos bankok is komoly lépéskényszerbe kerültek, melyre különböző mértékű gyorsasággal reagálnak, az azonban megállapítható, hogy a legtöbb esetben lehetőségként is tekintenek erre a területre, ennek érdekében pedig jelentős forrásokat igénylő beruházásokat valósítanak meg annak érdekében, hogy a saját ökoszisztémájukba implementálják ennek megoldásait, innovációit.

Erre tekintettel kiemelendő, hogy a fintech a fogyasztók számára azáltal is kedvező hatást generál, hogy a pénzügyi szektorban komoly versenyhelyzetet teremt. Nem véletlen az sem, hogy az utóbbi néhány évben több nagyobb hitelintézet is indított úgynevezett saját inkubációs, illetve mentorprogramot, amellyel lehetőséget biztosít fintech alapú ötletek megvalósítására vagy már meglévő prototípusok továbbfejlesztésére és piaci bevezetésére.⁴⁰ Megjegyzendő továbbá, hogy a devizaváltással kapcsolatban látszik ez a hatás a legegyszerűbben, hiszen a Revolut 2015-től biztosít középárfolyamhoz közeli árfolyamon történő devizaváltást valamennyi valutával. Ezen tevékenysége mára annyira jelentős lett, hogy 2022-ben az OTP is bevezette az Árfolyam+ elnevezésű szolgáltatását bizonyos

⁴⁰ Ilyen például az OTP-nek az OTP Lab nevű programja, vagy a K&H-nak a Start it K&H nevű programja.

számlákhoz, továbbá 2024. június 1-től valamennyi OTP által jegyzett devizára tehetik meg az ügyfelek ezt 600 000 forintig.⁴¹ A jövőben garantálható, hogy több pénzügyi intézmény is valamilyen formában fel fogja venni a versenyt ebben a kérdésben.

Több megfogalmazásra került javaslatunk közül az uniós szintű betét- és befektetővédelmi rendszer létrehozását tartjuk a legjelentősebbnek. Adott esetben ugyanis könnyen előállhat olyan helyzet, hogy valamilyen, nemzetközi ügyfélkörrel rendelkező, az Európai Unió egyik tagállamába bejegyzett, ott székhellyel rendelkező banki, vagy befektetési szolgáltatásokat nyújtó vállalkozás bizonyos oknál fogva fizetéseképtelen állapotba kerül. Ebben az esetben jelenleg várhatóan emberek milliói maradnának kártalanítás nélkül, vagy csupán töredékéhez jutnának hozzá ahhoz az összeghez, amely egyébként a hatályos jogszabályok alapján járna számukra. Álláspontunk szerint az általunk megfogalmazott koncepció erre alkalmas megoldást jelenthetne, mely által minden érintett ügyfél biztonságban tudhatná betétjeit, befektetéseit az ilyen irányú kockázatot hordozó szolgáltatóknál, azaz amelyeknek székhely-országuk szerinti betét-, illetve befektetővédelmi alapjának tőkeállományát várhatóan meghaladná a külföldi ügyfelek számára fizetéseképtelenség esetén kifizetendő kártalanítás összege. Hangsúlyozandó, hogy mindez példának okáért – tekintettel az MNB vonatkozó felhívására is – a Revolut esetében másfél millió magyar állampolgárt is érinthetne, amely nemcsak egyéni ügyféli kitettséget jelent, hanem lényegileg nemzetgazdasági kockázatot is magában hordoz. Érdemes e körben utalni arra, hogy Magyarországon – igaz elsősorban befektetővédelmi szempontból – a jelentősen kisebb ügyfélkörrel rendelkező szolgáltatók fizetéseképtelenné válása is komoly állami intervenciót és költségvetési forrásokat igényelt.⁴² Konklúzióként megállapítható, hogy aki érteni szeretné érteni a jövőben a pénzügyi világ működését, vagy szeretné kihasználni annak (jelenleg még biztosan kiaknázatlan) lehetőségeit, annak mindenképpen figyelemmel kell követnie a fintech fejlődését. Mi azt gondoljuk, hogy ez valamilyen szinten mindenkinek az érdeke, hiszen habár a 'pénz nem minden', mindannyiunk életének egy meghatározó része, éljünk bárhol és bárhogyan a világban. Az, hogy ez a társadalmakra és a pénzügyi rendszerre, mint egészre hogyan fog hatni, az részben a társadalom tagjain fog múlni, a szolgáltatók és a szabályozók mellett. Jelen tanulmányunkban igyekeztünk az előnyök mellett kiemelni a nyomon követendő

⁴¹ BÜRCKNER Gergely: Mivel érdemes most pénzt váltani külföldi utazás előtt? *Telex, gazdaság blog* 2024. június 4. <https://telex.hu/gazdasag/2024/06/04/bank-nyaralas-revolut-devizavaltas-cash-keszpenz-bankkartya>

⁴² Lásd. a Quaestor károsultak kapcsán (igaz más okból) szükségessé vált – első körben az Alkotmánybíróság által megsemmisített – szabályozást, valamint a Tpt. kapcsolódó módosítását {vö. 2015. évi LXXXV. törvény}.

kockázatokat is, ugyanakkor álláspontunk szerint a fintech továbbra is kedvező irányba tereli a pénzügyi világot, és a jövőben is meghatározó szerepet fog ebben betölteni.

9. Forrásjegyzék

BETHLENDI András- VÉGH Richárd: Községi finanszírozás – valós lehetőség-e a hazai kisvállalatok számára?, Hitelintézeti szemle, 2014. (13. évf.) 4. sz. 102-126. old.
https://epa.oszk.hu/02700/02722/00001/pdf/hitelintezeti_szemle_2014_04_102-126.pdf

BiTBO. (2024). Blackrock (IBIT) iShares Bitcoin Trust Bitcoin Holdings
<https://treasuries.bitbo.io/blackrock-ibit/>

BÜRCKNER Gergely: Mivel érdemes most pénzt váltani külföldi utazás előtt? Telex, gazdaság blog 2024. június 4. <https://telex.hu/gazdasag/2024/06/04/bank-nyaralas-revolut-devizavaltas-cash-keszpenz-bankkartya>

C-264/14. sz. ügy a Högsta förvaltningsdomstolen (Svédország) által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem [ECLI:EU:C:2015:718]

Digitális Jólét Nonprofit Kft. : Magyarország fintech Stratégiája, A hazai pénzügyi szektor digitalizációja 2019–2022.
<https://digitalisjoletprogram.hu/files/67/01/67018780db39d25c02d4b736abe8d1a1.pdf>

European Central Bank. (2024). Supervisory Banking Statistics for significant institutions.
https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.supervisorybankingstatistics_second_quarter_2024_202409~ccd5ded94e.en.pdf

European Parliament. (2019). fintech (financial technology) and the European Union.
<https://bit.ly/4ccmyGQ>

Fintechzone. (2024). A Revolut betétgyűjtése miatt figyelmeztet az MNB.
<https://fintechzone.hu/a-revolut-betetgyujtese-miatt-figyelmeztet-az-mnb/>

GÁRDOS Péter- SZABÓ Dániel: A közösségi finanszírozás jogi aspektusai, fintechZone, 2017.06.20. <https://fintechzone.hu/a-kozossegi-finansziroz-as-jogi-aspektusai/>

Gros, D. (2015). Completing the Banking Union: Deposit insurance. European Economics: Macroeconomics & Monetary Economics eJournal. <https://cdn.ceps.eu/wp->

content/uploads/2015/12/PB335%20DG%20Completing%20BU_0.pdf

HERGÁR Eszter – SZOMBATI Anikó (szerk.): fintech és Digitalizációs jelentés 2024.július, Budapest, Magyar Nemzeti Bank, 2024 <https://www.mnb.hu/letoltes/fintech-e-s-digitaliza-cio-s-jelente-s-2024-hun-0719-2.pdf>

Horváth, D. (2020). A fintech-jelenség hagyományos kereskedelmi bankokra gyakorolt hatásának vizsgálata. Vezetéstudomány / Budapest Management Review, 50(9), 16–29. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2020.09.02>

Julia KAGAN: Financial Technology (fintech): Its Uses and Impact on Our Lives, Investopedia <https://www.investopedia.com/terms/f/fintech.asp>

Kerényi, Á., & Molnár, J. (2017). A fintech-jelenség hatása – Radikális változás zajlik a pénzügyi szektorban? Hitelintézeti szemle, 16(3), 32–50. <https://doi.org/10.25201/HSZ.16.3.3250>

Magyar Nemzeti Bank. (2016). Német álláspont az Európai Bizottság EDIS-javaslatára kapcsán. <https://www.mnb.hu/letoltes/nemet-allaspon-t-az-europai-bizottsag-edis-javaslat-a-kapcsan.pdf>

Magyar Nemzeti Bank. (2024). FINTECH ÉS DIGITALIZÁCIÓS JELENTÉS 2024.

Magyar Nemzeti Bank. (2023). Közösségi finanszírozási szolgáltatók engedélyezése útmutató. <https://www.mnb.hu/letoltes/kozossegi-finanszirozasi-szolgaltatok-engedelyezese-utmutato.pdf>

Magyar Nemzeti Bank. (2024). Revolut-ügy: másfél millió magyar ügyfél megerdemelne egy hazai bankot. <https://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlemen-yek/2024-evi-sajtokozlemen-yek/revolut-ugy-masfel-millio-magyar-ugyfel-megerdemelne-egy-hazai-bankot>

Magnus, M. (2024). A bankunió. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/88/bankunionen>

Nordic Financial Unions. (2024). The unfinished chapter: Why the European Deposit Insurance Scheme remains elusive after nine years - Nordic Financial Unions. <https://nordicfinancialunions.org/blog/the-unfinished-chapter-why-the-european-deposit-insurance-scheme-remains-elusive-after-nine-years/>

Prof. Venkatesh U. Rajput. (2013). Research on Know Your Customer (KYC).
<https://bit.ly/3REIjGY>

Simanta Shekhar Sarmah. (2018). Understanding Blockchain Technology. <https://bit.ly/3zieeGT>

SZOMBATI Anikó (szerk.) fintech stratégia 2019. október, Budapest, Magyar Nemzeti Bank
<https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-fintech-strategia-final.pdf>

Szombati, A. (2015). Bankunió – mit látunk a partvonalról?
<https://www.mnb.hu/letoltes/szombati-aniko-bankunio-mit-latunk-a-partvonalrol.pdf>

United States District Court, S.D. New York. (2022). Sec. & Exch. Comm'n v. Ripple Labs.,
20 Civ. 10832 (AT). <https://casetext.com/case/sec-exch-commn-v-ripple-labs-18>